

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-473/16

F

împotriva

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

(cerere de decizie preliminară formulată de Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság)

„Trimitere preliminară – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 7 – Respectarea vieții private și de familie – Directiva 2011/95/UE – Standarde referitoare la condițiile de acordare a statutului de refugiat sau a statutului conferit prin protecția subsidiară – Temere de persecuție pe motive de orientare sexuală – Articolul 4 – Evaluarea faptelor și a circumstanțelor – Recurgere la o expertiză – Teste psihologice”

Sumar – Hotărârea Curții (Camera a treia) din 25 ianuarie 2018

1. *Controale la frontiere, azil și imigrare – Politica privind azilul – Statut de refugiat sau statut conferit prin protecție subsidiară – Directiva 2011/95 – Procedură de examinare a unei cereri de protecție internațională – Evaluarea faptelor și a circumstanțelor – Temere de persecuție pe motive de orientare sexuală – Obligația de a considera orientarea sexuală drept fapt stabilit exclusiv pe baza declarațiilor solicitantului – Lipsă – Consecințe*

(Directiva 2011/95 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 4)

2. *Controale la frontiere, azil și imigrare – Politica privind azilul – Statut de refugiat sau statut conferit prin protecție subsidiară – Directiva 2011/95 – Procedură de examinare a unei cereri de protecție internațională – Evaluarea faptelor și a circumstanțelor – Temere de persecuție pe motive de orientare sexuală – Necesitatea de a aprecia în mod sistematic credibilitatea orientării sexuale – Lipsă*

[Directiva 2011/95 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 2 lit. (d), art. 4 și art. 10 alin. (1) lit. (d) și alin. (2)]

3. *Controale la frontiere, azil și imigrare – Politica privind azilul – Statut de refugiat sau statut conferit prin protecție subsidiară – Directiva 2011/95 – Procedură de examinare a unei cereri de protecție internațională – Evaluarea faptelor și a circumstanțelor – Temere de persecuție pe motive de orientare sexuală – Apreciere prin intermediul unei expertize – Admisibilitate – Condiții*

(Directiva 2011/95 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 4)

4. *Controale la frontiere, azil și imigrare – Politica privind azilul – Statut de refugiat sau statut conferit prin protecție subsidiară – Directiva 2011/95 – Procedură de examinare a unei cereri de protecție internațională – Evaluarea faptelor și a circumstanțelor – Temere de persecuție pe*

motive de orientare sexuală – Aprecieri prin intermediul unei expertize psihologice întemeiate pe teste de personalitate prospective – Încălcarea a dreptului la respectarea vieții private și de familie – Inadmisibilitate

[Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 7 ; Directiva 2011/95 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 4]

1. Trebuie subliniat că declarațiile unui solicitant de protecție internațională cu privire la orientarea sa sexuală nu constituie, luându-se în considerare contextul particular în care se înscriu cererile de protecție internațională, decât punctul de plecare al procesului de evaluare a faptelor și a circumstanțelor prevăzut la articolul 4 din Directiva 2011/95 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 decembrie 2014, A și alții, C-148/13-C-150/13, EU:C:2014:2406, punctul 49). În consecință, deși este în sarcina solicitantului de protecție internațională să identifice această orientare, care constituie un element care ține de sfera sa personală, cererile de protecție internațională motivate de o temere de persecuție din cauza respectivei orientări, la fel ca cererile întemeiate pe alte motive de persecuție, pot face obiectul procesului de evaluare prevăzut la articolul 4 din această directivă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 decembrie 2014, A și alții, C-148/13-C-150/13, EU:C:2014:2406, punctul 52).

(a se vedea punctele 28 și 29)

2. În această privință, trebuie amintit că orientarea sexuală constituie o caracteristică ce poate stabili apartenența unui solicitant la un anumit grup social în sensul articolului 2 litera (d) din Directiva 2011/95, atunci când grupul de persoane ai cărui membri împărtășesc aceeași orientare sexuală este perceput ca fiind diferit de societatea înconjurătoare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 noiembrie 2013, X și alții, C-199/12-C-201/12, EU:C:2013:720, punctele 46 și 47), astfel cum confirmă, de altfel, articolul 10 alineatul (1) litera (d) din această directivă. Cu toate acestea, din articolul 10 alineatul (2) din directiva menționată rezultă că, atunci când statele membre evaluează dacă un solicitant este îndreptățit să se teamă că va fi persecutat, este indiferent dacă el posedă efectiv caracteristica legată de apartenența la un anumit grup social care stă la originea persecuției, atât timp cât o astfel de caracteristică îi este atribuită de agentul de persecuție.

Prin urmare, pentru a se pronunța cu privire la o cerere de protecție internațională întemeiată pe o temere de persecuție pe motive de orientare sexuală, nu este întotdeauna necesar să se evalueze credibilitatea orientării sexuale a solicitantului în cadrul aprecierii faptelor și a circumstanțelor, prevăzută la articolul 4 din directiva menționată.

(a se vedea punctele 30-32)

3. Articolul 4 din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca autoritatea care răspunde de examinarea cererilor de protecție internațională sau instanțele sesizate, dacă este cazul, cu o acțiune împotriva unei decizii a acestei autorități să dispună efectuarea unei expertize în cadrul evaluării faptelor și a circumstanțelor privind orientarea sexuală declarată a unui solicitant, cu condiția ca modalitățile unei astfel de expertize să fie conforme cu drepturile fundamentale garantate de cartă, ca respectiva autoritate și aceste instanțe să nu își întemeieze decizia numai pe concluziile raportului de expertiză și ca ele să nu fie ținute de acele concluzii la momentul aprecierii declarațiilor respectivului solicitant cu privire la orientarea sa sexuală.

Nu se poate exclude ca, în contextul special al aprecierii declarațiilor unui solicitant de protecție internațională cu privire la orientarea sa sexuală, anumite forme de expertiză să se dovedească utile pentru evaluarea faptelor și a circumstanțelor și să se poată realiza fără a aduce atingere drepturilor

fundamentale ale acestui solicitant. Cu toate acestea, trebuie să se arate, pe de o parte, că atât din articolul 4 alineatul (1) și din articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2005/85, cât și din articolul 4 alineatul (1) și din articolul 10 alineatul (3) din Directiva 2013/32 rezultă că autoritatea decizională este responsabilă de examinarea corespunzătoare a cererilor la finalul căreia ia decizia cu privire la acestea. Prin urmare, revine exclusiv unor asemenea autorități sarcina de a efectua, sub controlul instanței, evaluarea faptelor și a circumstanțelor prevăzută la articolul 4 din Directiva 2011/95 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, punctul 40). În consecință, autoritatea decizională nu își poate întemeia decizia numai pe concluziile unui raport de expertiză și nu poate, *a fortiori*, să fie ținută de aceste concluzii la momentul aprecierii declarațiilor unui solicitant cu privire la orientarea sa sexuală.

În ceea ce privește posibilitatea ca instanța sesizată cu o acțiune împotriva unei decizii a autorității decizionale prin care aceasta a respins o cerere de protecție internațională să dispună efectuarea unei expertize, trebuie adăugat că atât articolul 39 alineatul (1) din Directiva 2005/85, cât și articolul 46 alineatul (1) din Directiva 2013/32 prevăd că solicitantul are dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești împotriva acestei decizii, fără a delimita în mod specific măsurile de cercetare judecătorească pe care această instanță este îndreptățită să le dispună. Deși aceste dispoziții nu exclud, așadar, ca o instanță să dispună realizarea unei expertize pentru a efectua un control efectiv al deciziei autorității decizionale, nu este mai puțin adevărat că, având în vedere, pe de o parte, rolul specific care revine instanțelor în temeiul articolului 39 din Directiva 2005/85 și al articolului 46 din Directiva 2013/32 și, pe de altă parte, considerațiile referitoare la articolul 4 din Directiva 2011/95 care figurează la punctul 41 din prezenta hotărâre, instanța sesizată nu își poate întemeia decizia numai pe concluziile unui raport de expertiză și nu poate, *a fortiori*, să fie ținută de aprecierea declarațiilor unui solicitant cu privire la orientarea sa sexuală care figurează în aceste concluzii.

(a se vedea punctele 37, 40, 42, 43, 45 și 46 și dispozitiv 1)

4. Articolul 4 din Directiva 2011/95, citit în lumina articolului 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretat în sensul că se opune realizării și utilizării, în scopul de a aprecia caracterul real al orientării sexuale declarate a unui solicitant de protecție internațională, a unei expertize psihologice, cum este cea în discuție în litigiul principal, care are ca obiect să ofere, pe baza unor teste de personalitate prospective, o imagine a orientării sexuale a acestui solicitant.

În acest sens, trebuie să se arate că o expertiză psihologică, precum cea în discuție în litigiul principal, este dispusă de autoritatea decizională în cadrul procedurii de examinare a cererii de protecție internațională depuse de persoana în cauză. Prin urmare, chiar și în cazul în care realizarea testelor psihologice pe care se întemeiază o expertiză, precum cea în discuție în litigiul principal, este condiționată în mod formal de exprimarea consimțământului persoanei în cauză, trebuie să se considere că acest consimțământ nu este neapărat liber, fiind *de facto* impus sub presiunea circumstanțelor în care se află solicitanții de protecție internațională (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 decembrie 2014, A și alții, C-148/13-C-150/13, EU:C:2014:2406, punctul 66). În aceste condiții, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 43 din concluzii, realizarea și utilizarea unei expertize psihologice precum cea în discuție în litigiul principal constituie o ingerință în dreptul acestei persoane la respectarea vieții sale private.

În acest context, deși o ingerință în viața privată a unui solicitant poate fi justificată prin căutarea unor elemente care să permită aprecierea nevoilor sale reale de protecție internațională, revine autorității decizionale sarcina de a aprecia, sub controlul instanței, caracterul adecvat și necesar pentru realizarea acestui obiectiv al unei expertize psihologice pe care intenționează să o dispună sau de care dorește să țină seama. În această privință, trebuie subliniat că caracterul adecvat al unei expertize precum cea în discuție în litigiul principal nu va putea fi admis decât în cazul în care aceasta se întemeiază pe metode și pe principii suficient de fiabile în raport cu standardele recunoscute de comunitatea științifică internațională. În orice caz, incidența unei expertize precum cea în discuție în litigiul principal asupra vieții private a solicitantului apare ca fiind disproporționată în raport cu obiectivul

urmărit, în măsura în care gravitatea ingerinței în dreptul la respectarea vieții private pe care o constituie nu poate fi considerată proporțională cu utilitatea pe care ar putea eventual să o aibă pentru evaluarea faptelor și a circumstanțelor prevăzută la articolul 4 din Directiva 2011/95.

(a se vedea punctele 51, 53, 54, 57-59 și 71 și dispozitiv 2)